

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain (1080/81) mukaan tarvitaan määrätyn suurusten kotieläinyritysten perustamiseen tai laajentamiseen yrityksen koosta riippuen maatilahallituksen tai maatalouspiirin maataloustoimiston lupa. Laissa on säädetty luvan saamisen edellytykset. Maitotaloustuotteiden, naudan- tai sianlihan taikka kananmunien tuotanto- ja markkinointitilanteen sitä vaatiessa voidaan laissa säädettyjen luvan edellytysten lisäksi valtioneuvoston päätöksellä asettaa määräajaksi rajoituksia niiden lupien myöntämiseksi, joista maatilahallitus päättää taikka voidaan määräajaksi keskeyttää näiden

lupien myöntäminen. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että niidenkin lupien myöntämiseksi, joista maatalouspiirin maataloustoimisto päättää, voitaisiin valtioneuvoston päätöksellä asettaa lisärajoituksia tai keskeyttää niiden myöntäminen määräajaksi.

Kotieläintuotannon rajoitustoimenpiteiden valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan lakiin lisättäväksi myös säännökset jokaisen velvollisuudesta eräin poikkeuksin antaa maatilahallituksen kehotuksesta määräysten valvomiseksi tarpeellisia tietoja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan välittömästi sen hyväksymisen jälkeen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Lainsäädäntö

Kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa 30 päivänä joulukuuta 1981 annetun lain (1080/81) mukaan ei ilman maatalouspiirin maataloustoimiston lupaa saa ryhtyä harjoittamaan tai laajentamaan sikatalousyritystä, jossa on yli 100 mutta alle 200 yli kahdeksan viikon ikäistä sikaa, tai kanatalousyritystä, jossa on yli 500 mutta alle 1 000 tuotantoikässä olevaa munivaa kanaa. Ilman maatilahallituksen lupaa ei saa ryhtyä harjoittamaan tai laajentamaan nautakarjatalousyritystä, jossa on enemmän kuin 20 lypsylehmää tai yhteensä enemmän kuin 120 nautaeläintä tai sikatalousyritystä, jossa on vähintään 200 sikaa tai kanatalousyritystä, jossa on vähintään 1 000 tuo-

tantoiässä olevaa munivaa kanaa taikka kanatalousyritystä, jossa kasvatetaan yhdellä kertaa enemmän kuin 30 000 teuraskananpoikaa. Laissa on säädetty, että lupaa ei saa myöntää sellaisen nautakarja-, sika- tai kanatalousyrityksen harjoittamista varten, jossa on enemmän kuin 50 lypsylehmää tai enemmän kuin 400 sikaa taikka enemmän kuin 4 000 tuotantoikässä olevaa munivaa kanaa.

Lupa voidaan lain mukaan myöntää vain sellaisen nautakarja-, sika- tai kanatalousyrityksen harjoittamista varten, jota hoidetaan pääasiassa yksityisen viljelijän ja hänen perheensä työllä maatilalla, jolla viljelijä asuu ja jolta on mahdollista saada, kun kysymys on maatalouspiirin maataloustoimiston lupaa edellyttävästä yrityksestä, vähintään yksi neljäsosa yrityksen rehuntarpeesta tai kun kysymyksessä on maatilahallituksen lupaa edellyttävä sika- tai kanatalousyritys, vähintään kaksi viidesosaa ja nau-

takarajayritys vähintään kaksi kolmasosaa yrityksen rehuntarpeesta.

Sanotun lain 5 §:n mukaan valtioneuvoston päätöksellä voidaan maitotaloustuotteiden, nautan- tai sianlihan taikka kananmunien tuotanto- ja markkinatilanteen sitä vaatiessa asettaa niiden lupien myöntämiselle, joista maatilahallitus päättää, laissa säädettyjen edellytysten lisäksi määrääjäksi lisärajoituksia tai määrääjäksi keskeyttää näiden lupien myöntäminen. Valtioneuvostolla ei lain mukaan ole valtaa asettaa lisärajoituksia niiden lupien myöntämiselle, joista maatalouspiirin maataloustoimisto päättää.

Valtioneuvosto on 14 päivänä tammikuuta 1982, välittömästi lain tultua voimaan, määrännyt lisärajoituksia, jotka koskivat luvan myöntämistä kotieläinyritykselle, jossa on yli 30 lypsylehmää, yli 300 sikaa tai yli 2 500 munivaa kanaa. Maatilahallitus sai päätöksen mukaan myöntää luvan tällaiselle yritykselle pääsääntöisesti vain sukupolvenvaihdos- ja muissa omistajanvaihdostapauksissa. Valtioneuvosto muutti tätä päätöstään 24 päivänä maaliskuuta siten, että lisärajoitukset kanatalousyrityksen osalta koskevat yli 1 000 kanapaikan yritystä. Tämä päätös merkitsee sitä, että maatilahallitus ei saanut myöntää lupaa uuden kanatalousyrityksen perustamiseen tai entisen laajentamiseen. Toukokuun 20 päivänä antamallaan päätöksellä, joka on voimassa kuluvan vuoden loppuun, valtioneuvosto on rajoittanut lupien myöntämistä siten, että maatilahallituksen lupaa edellyttävää uutta sika- ja kanatalousyritystä ei voida perustaa. Maatilahallitus voi myöntää luvan vain yrityksen jatkamiseen omistajanvaihdostapauksessa entisessä laajuudessa. Sama koskee kotieläinyritystä, jossa on yli 30 lypsylehmää.

Voimassaolevan lain 8 §:n perusteella maatilahallituksen edustajalla on oikeus tarkastaa asianomaiset tuotantolaitokset ja hänelle on vaadittaessa annettava ne tiedot, jotka ovat tarpeen lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi. Säännöstä tulisi kuitenkin valvonnan tehostamiseksi tarkistaa.

1.2. Tuotanto- ja markkinatilanne

Sianlihan ja kananmunien tuotantotilanne

Sianlihan tuotannon arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna noin 4,5 milj. kilolla. Tuo-

tannon kokonaismääräksi arvioidaan tämän perusteella vuonna 1982 noin 183 milj. kiloa. Ensi vuonna tuotannon arvioidaan lievästi vähenevän. Tuotannon kokonaismääräksi arvioidaan nykyisillä edellytyksillä noin 178—183 milj. kiloa. Keväällä 1982 maataloustulolain säätämisen yhteydessä asetettujen tuotantopoliittisten tavoitteiden mukaisesti tulisi tuotantoa vähentää vuonna 1983 noin 5 milj. kiloa vuosien 1981 ja 1982 tasosta eli tuotanto tulisi pyrkiä rajoittamaan 175 milj. kiloon. Näin ollen tarvitaan lisää tuotantoa rajoittavia toimenpiteitä, jotta asetettu tavoite voitaisiin saavuttaa.

Kananmunantuotannon arvioidaan kuluvana vuonna olevan yhteensä noin 80—82 milj. kiloa. Vuoden 1983 aikana tuotannon arvioidaan nykyisin rajoitustoimenpitein hieman supistuvan ja sen suuruudeksi voidaan arvioida noin 79—81 milj. kiloa. Keväällä 1982 asetettujen tuotantopoliittisten tavoitteiden mukaisesti tulisi kananmunien tuotanto vuonna 1983 rajoittaa 79 milj. kilon tasolle. Näin ollen näyttää siltä, että aikaisemmin tavoitteeksi asetettu kananmunien tuotantotaso saavutetaan nykyisillä rajoitustoimenpiteillä.

Sianlihan ja kananmunien markkinatilanne

Sianlihan kulutuksen arvioidaan kuluvana vuonna kasvavan suunnilleen saman verran kuin tuotannonkin, noin 5 milj. kiloa. Vientitarve tulee pysymään suunnilleen saman suuruisena kuin viime vuonna. Vientitarve olisi siten noin 38 milj. kiloa. Tästä määrästä vietään maataloustulolain mukaan maatalouden kustannuksella noin 25 milj. kiloa. Tuotannon arvioidusta lievästä vähenemisestä johtuen vähenisi sianlihan vientimäärä vastaavasti ensi vuonna vain lievästi. Maatalouden kustannuksella vietävä määrä vähenee arviolta 17 milj. kiloon. Sianlihan vientimarkkinat ovat vuoden 1982 aikana olleet vaikeat lähinnä siitä syystä, että kysyntä kansainvälisillä markkinoilla on ollut ajoittain hyvin heikko ja hintataso tavanomaista alhaisempi. Tämä on aiheuttanut vientivaikeuksia, vientikustannusten lisääntymistä, varastojen kasvua ja vaikeuksia ylläpitää sovittua tuottajahintatasoa. Kun vientimarkkinoiden arvioidaan ensi vuonna pysyvän edelleen vaikeina, jopa vaikeutuvan, on tuotantoa pyrittävä edelleen tuntuvasti rajoittamaan ja vähentämään.

Kananmunien kotimaisen kulutuksen arvioidaan pysyvän nykyisellä 51—52 milj. kilon tasolla ensi vuonnakin. Vientitarpeeksi arvioidaan tänä vuonna noin 29 milj. kg, mistä määrästä noin 17 milj. kiloa viedään maatalouden kustannuksella. Tuotannon arvioidun vähemisen perusteella vähentisi vientitarve vuonna 1983 noin 27 milj. kiloon. Tästä määrästä vietäisiin maatalouden kustannuksella noin 10 milj. kiloa. Se mitä edellä on sanottu sianlihan kansainvälisestä markkinatilanteesta ja sen vaikutuksesta pätee vastaavasti kananmunan markkinoihin.

Luvanvarainen tuotanto

Maatilahallitus on kuluvana vuonna myöntänyt nautakarjayrityksille 28 perustamis- tai laajentamislupaa, sikatalousyrityksille 235 lupaa ja kanatalousyrityksille 269 lupaa. Pääosa kyseisistä luvista myönnettiin vuoden alkupuolella, ennen valtioneuvoston toukokuussa antaman rajoittamispäätöksen voimaantuloa. Mikäli myönnettyjen lupien mukaiset hankkeet toteutetaan, ne lisäävät sikapaikkojen lukumäärää 45 960 kpl ja sianlihan tuotantoa vuositasolla 6,6 milj. kg. Kanatalousyrityksille myönnetyt luvat vastaavat 346 100 kanapaikkaa ja 4,5 milj. kananmunakilon vuosituotantoa.

Maatalouspiirien maataloustoimistot ovat myöntäneet vuonna 1982 syyskuun puoliväliin mennessä 170 lupaa sikatalousyrityksille ja 152 lupaa kanatalousyrityksille. Nämä vastaavat 22 000 sikapaikkaa eli noin 3,2 milj. kilon sianlihan tuotantoa vuodessa. Kanatalousyrityksille maatalouspiireissä myönnetyt luvat vastaavat 120 000 kanapaikkaa ja noin 1,6 milj. kananmunakilon tuotantoa.

Edellä esitettyjen luvanvaraista tuotantoa koskevien tietojen perusteella voidaan arvioida, että sianlihan ja kananmunien tuotannon kasvu suurempien yritysten luokassa ilman lupien myöntämiseksi asetettavia oleellisia määrärajoituksia, olisi varsin merkittävä. Pienempienkin yritysten luokassa, joihin tarvitaan maatalouspiirien lupa, tuotannon kasvua esiintyy, joskin vähemmän kuin maatilahallituksen luvan varaisessa tuotannossa.

1.3. Ehdotetut muutokset

Edellä selvitetty sianlihan ja kananmunien markkinatilanne huomioon ottaen hallitus pi-

tää tarpeellisena, että maatilahallituksen lupien myöntämiseksi asetetut lisärajoitukset pidetään voimassa. Lisäksi pidetään tarpeellisena, että myös maatalouspiirien maataloustoimiston käsittelemien lupien myöntämiseksi voitaisiin asettaa samanlaisia rajoituksia. Maataloustuottajain Keskusliitto on ilmoittanut pitävänsä tällaista tuotannon rajoittamista tarpeellisena. Maatalouden markkinointineuvosto on myös jo keväällä 1982 ehdottanut maataloustuotantoa tasapainotavana tarpeellisena toimenpiteenä lupien myöntämisen rajoittamista sanotulla tavalla. Lupa-rajotusten ulottamista tähän pienempäänkin luvanvaraiseen tuotantoon on pidetty tarpeellisena tässä vaiheessa siitakin huolimatta, että näiden rajoitusten voidaan katsoa johtavan maatalousyrittäjien toiminnan edellytysten epätasaiseen jakaantumiseen ja haittaavan ennen pitkää tämän sinänsä hyväksyttävänä pidetyn perheviljelmätyyppisen tuotannon kehittymistä. Lakia ehdotetaan siis muutettavaksi siten, että niidenkin lupien myöntämiseksi, joista maatalouspiirin maataloustoimisto päättää, voitaisiin valtioneuvoston päätöksellä asettaa lisärajoituksia tai keskeyttää niiden myöntäminen määräajaksi.

Lain noudattamisen valvonnan tehostaminen on osoittautunut tarpeelliseksi. Lain 8 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uudet 2 ja 3 momentit, jotka mahdollistaisivat sen, että lain toteutumista voitaisiin valvoa nykyistä paremmin. Vastaavansisältöiset säännökset on otettu myös lakiin suurilta sika- ja kanatalousyrityksiltä perittävistä markkinoimismaksuista (1038/78). Ehdotetun säännöksen nojalla esimerkiksi teurastamot, kananmunien hautomot, kasvattamot sekä poikasvälittäjät olisivat maatilahallituksen kehotuksesta velvollisia antamaan tietoja yrityksen markkinoimista tuotantomääristä. Tämä antaisi mahdollisuuden nykyistä tarkoituksenmukaisemman valvonnan järjestämiseen.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan välittömästi sen hyväksymisen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa 30 päivänä joulukuuta 1981 annetun lain (1080/81) 5 § sekä

lisätään 8 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

5 §

Valtioneuvoston päätöksellä voidaan maitotaloustuotteiden, naudan- tai sianlihan taikka kananmunien tuotanto- ja markkinointitilanteen sitä vaatiessa asettaa 2 §:ssä tarkoitettujen lupien myöntämiselle sen lisäksi, mitä 4 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, määräajaksi lisärajoituksia tai määräajaksi keskeyttää mainittujen lupien myöntäminen.

8 §

Jokaisen on maatilahallituksen kehotuksesta annettava tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa varten sel-

laisia tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedossaan, mikäli ne eivät koske sellaista asiaa, josta hänellä lain mukaan on oikeus kieltäytyä todistamasta muulla perusteella kuin sillä, että liike- tai ammattisalaisuus tulisi ilmaistuksi.

Edellä 2 momentin nojalla annetut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa. Verotustietojen antamisesta muiden viranomaisten käytettäväksi on soveltuvin osin voimassa, mitä verotuslaissa (482/58) on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198 .

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1982

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

KALEVI SORSA

Maa- ja metsätalousministeri *Taisto Täbkämaa*

Laki

kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa 30 päivänä joulukuuta 1981
 annetun lain (1080/81) 5 § sekä
lisätään 8 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Valtioneuvoston päätöksellä voidaan maitotaloustuotteiden, naudantaikinan tai sianlihan taikka kananmunien tuotanto- ja markkinointitilanteen sitä vaatiessa asettaa 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen lupien myöntämiselle sen lisäksi, mitä 4 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, määräajaksi lisärajoituksia tai määräajaksi keskeyttää mainittujen lupien myöntäminen.

8 §

5 §

Valtioneuvoston päätöksellä voidaan maitotaloustuotteiden, naudantaikinan tai sianlihan taikka kananmunien tuotanto- ja markkinointitilanteen sitä vaatiessa asettaa 2 §:ssä tarkoitettujen lupien myöntämiselle sen lisäksi, mitä 4 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty, määräajaksi lisärajoituksia tai määräajaksi keskeyttää mainittujen lupien myöntäminen.

8 §

Jokaisen on maatilahallituksen kehotuksesta annettava tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa varten sellaisia tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista tai muutoin ovat hänen tiedossaan, mikäli ne eivät koske sellaista asiaa, josta hänellä lain mukaan on oikeus kieltäytyä todistamasta muulla perusteella kuin sillä, että liike- tai ammattisalaisuus tulisi ilmaistuksi.

Edellä 2 momentin nojalla annetut tiedot ja asiakirjat on pidettävä salassa. Verotustietojen antamisesta muiden viranomaisten käytettäväksi on soveltuvien osin voimassa, mitä verotuslaissa (482/58) on säädetty.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 198 .*

